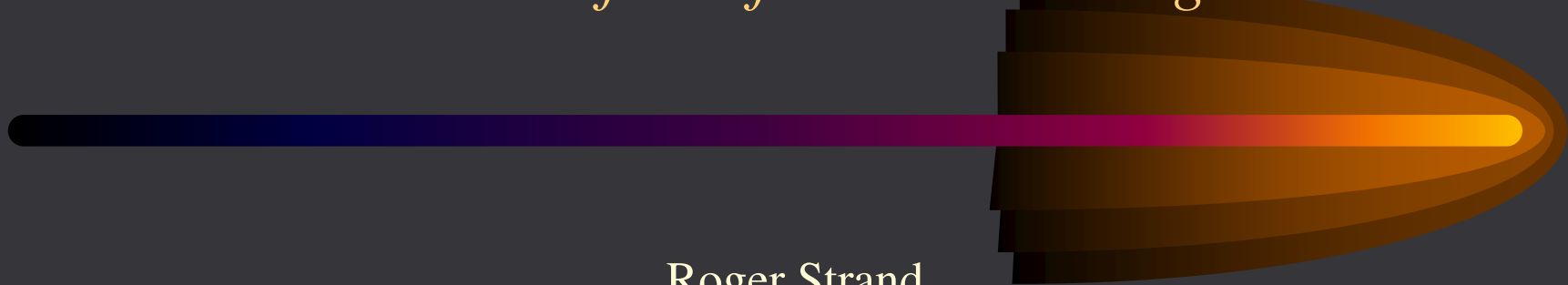

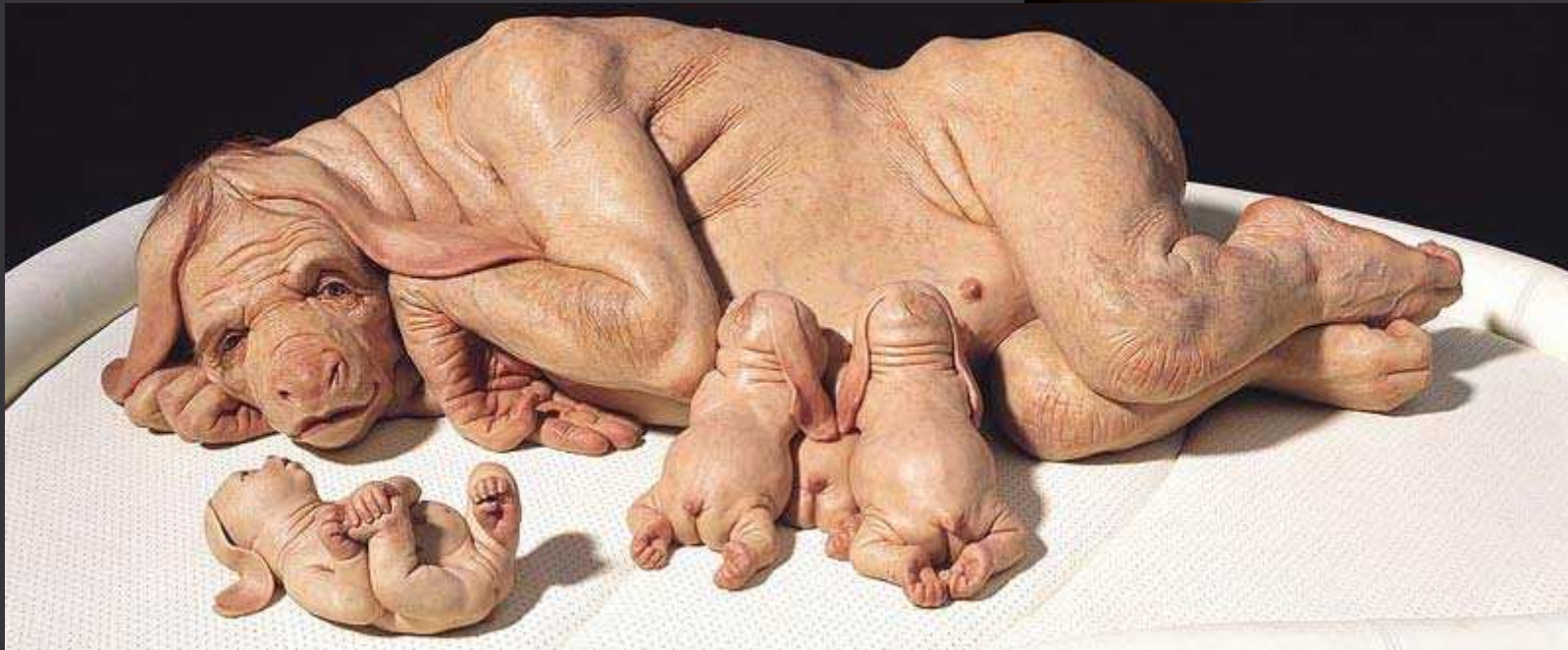
IT – noen filosofiske betraktninger

Roger Strand
Senter for vitenskapsteori
Universitetet i Bergen

-
- Teknologi: kunstig eller naturlig?
 - Teknologi: god, ond, nøytral?
 - IT: nye funksjoner, kreativ bruk
 - Et par verdispørsmål knyttet til IT
 - Et filosofisk spørsmål: Hvordan forholder vi oss til verdier i endring?
 - IT, verdier og universitetets samfunnsrolle

Teknologi: kunstig eller naturlig?

Patricia Piccinini: *The Young Family*

Teknologiens rolle hos Aristoteles

- **theoria**
- vitenskap
- naturlig forandring
- forstå vår plass (final årsak)
- det egentlige
- **poiesis**
- håndverk
- tvungen forandring
- gå mot naturlige finale årsaker (men etterligne naturens form)
- “leketøy”
- hybris → nemesis

Teknologi: et gode

- Form og funksjon
- Arnold Gehlen: *Mennesket er et mangelvesen*
 - Forsterkingsteknologi
 - Kompensasjonsteknologi
 - Avlastningsteknologi
- Francis Bacon: *Kunnskap er makt*

Kunnskap er makt

- *“Knowledge and power come to the same thing, for where the cause is not known, the effect cannot be produced”*

(Francis Bacon, 1620)

“Teknologien er nøytral”

- “Teknologi er bare redskaper for å nå gitte mål, og teknologiutviklingen skaper dermed ikke nye mål.”
- “Teknologi-utviklingen endrer ikke vesentlige trekk ved det å være menneske.”
- “Vi kan velge vekk teknologi med uønskede konsekvenser.”

Skaper teknologi nye mål?

- Klokke
- Mobiltelefoni
- IT
 - Overvåkning og rapportering
 - Menneskets grenser: romfart
 - ...

Endrer teknologien menneskelivets essens?

- Bioteknologi og tekno-medisinen
- IT
 - Nettflørting: flørtende hjerner
 - E-post og arbeidshagens rytme
 - ...

Can we always pull the plug?

- Avhengighet av elektrisitet
- Avhengighet av IT-systemer
- Det teknologiske imperativ

Det teknologiske imperativ

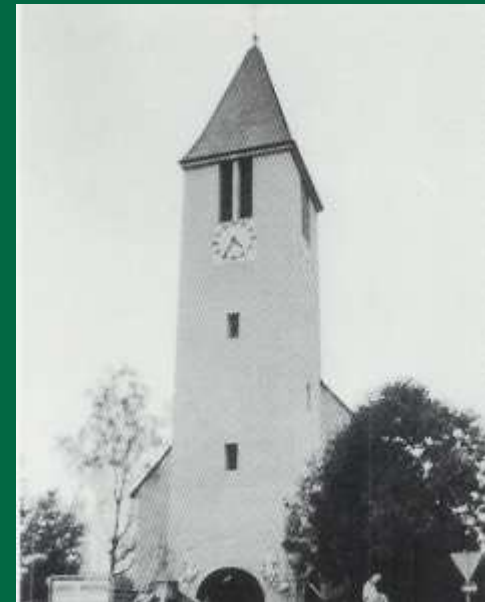
- *MARVIN MINSKY*: .. I find it appalling how many people are willing to accept the bad deal they have been given. We ought to be more insistent about improving our brains and our bodies...
- .. I find it even more annoying that we have to live only a hundred years just because of a few evolutionary mistakes.. When we design new forms for ourselves, we will describe our intentions along with the plans.
- *AUDIENCE*: *Do you anticipate the development of a hacker culture of nanotechnology?*
- *MINSKY*: There are hackers, and there are crackers. [...] It seems to me that a way must be found to keep things open enough so that we can catch malicious people before they can do anything too bad. Accomplishing that will not be easy. We might have to give up our privacy. There are terrible things in the universe. Quasars, for example, appear to be galaxies that exploded because something bad happened there. I wonder how many of those were science-fair projects that got out of hand.

Teknologi: ond?

– Just carrying a ruler with you in your pocket should be forbidden, at least on a moral basis. The ruler is the symbol of the new illiteracy. The ruler is the symptom of the new disease, disintegration of our civilisation.

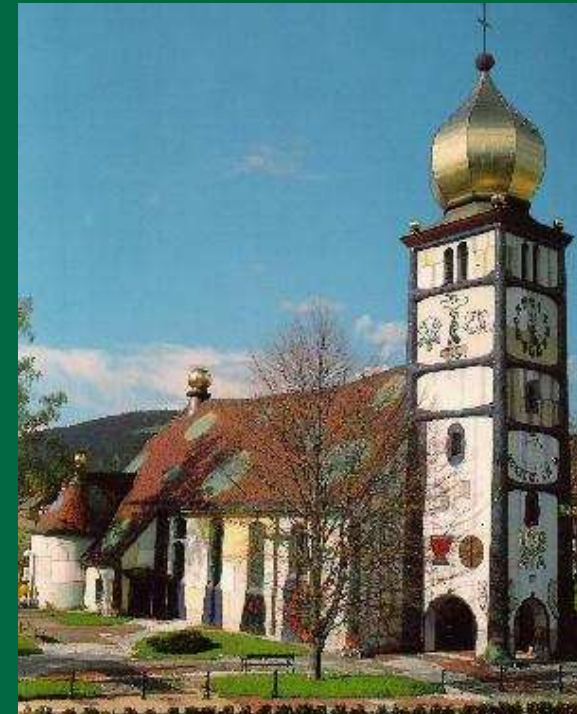
Friedrich Hundertwasser

Teknologi: ond?

– When rust sets in on a razor blade, when a wall starts to get mouldy, when moss grows in a corner of a room, rounding its geometric angles, we should be glad because, together with the microbes and fungi, life is moving into the house [...]

Teknologi: nyskapende

- Form bestemmer ikke funksjon
- Det skapes nye mål, ny bruk, nye livsuttrykk
- <http://www.albinoblacksheep.com/flash/numa.php>

Nye livsuttrykk kontra eksisterende normer

- *... før Jimi Hendrix tente på gitaren*
- Reelle verdispørsmål
- Det fins mange slags verdier
- Eksempel: nettporno

Et eksempel på et nytt(?) problem

- Ny sammenflyt mellom arbeid og privatliv
 - Privat(?) e-post; privat(?) nettsurfing
- Verdispenninger i denne sammenflyten
 - Økonomisk aktivitet på UiBs anlegg
 - Nedlasting av musikk, film etc
 - Pornografi
- Når blir IT-tjenesten invaderende? Når burde dere reagere?

Hvilke verdier vil vi fastholde?

- Hva står på spill?
- Hva slags prosess kunne vi få til på UiB?
 - IT-avdelingens erfaring og kompetanse
 - Mangfoldet av annen kompetanse
- Hva **ønsker** UiB?
 - Har et statlig universitet en spesiell samfunnsrolle?
 - Er det vårt ansvar å *gå foran*?
 - Også hvis det skader effektiviteten?